

LANGETERMIJNVISIE VAN DE VISSERIJSECTOR

Ivan Victor

vzw Stichting voor Duurzame Visserij Ontwikkeling (SDVO)
Ankerstraat 1, B-8400 Oostende, België

Inleiding

In 1995 bestond de Belgische visserijvloot uit iets meer dan 150 vaartuigen; nu, tien jaar later, is de vloot geslonken tot ongeveer 120 vaartuigen*. Tegelijkertijd is de totale visaanvoer in die 10 jaar gedaald van 31.000 ton naar zo'n 24.000 ton. Het klimaat waarin de reder werkt, wordt gekenmerkt door een toenemende onzekerheid omtrent visserijbeperkingen, sterke fluctuaties in brandstofprijzen en een geringe invloed op de afzetkanalen. Overleven vergt van de reders en bemanningen dan ook steeds meer flexibiliteit. Waar de visserijsector vroeger een vrij individualistische sector was, is het belang van samenwerken en krachten bundelen nu meer dan ooit aan de orde.

Sterkte-zwakte analyse van de Belgische zeevisserij

De continuïteit en toekomstige rendabiliteit van de Belgische visserij zal bepaald worden door de manier waarop de sector omgaat met zijn sterktes en zwaktes. De uitdagingen voor de sector worden hier bekeken vanuit een economisch, beleids-, sociaal en ecologisch perspectief.

Vanuit een economisch perspectief, heeft de sector te kampen met een aantal ontwikkelingen die de rendabiliteit onder druk zetten: dalende quota†, onzekerheid betreffende de brandstofprijzen en een beperkte beïnvloeding van het verkoopkanaal. De recente dreiging van een sluiting van gebieden werd grotendeels voorkomen en de totale quota voor België voor 2005 zijn vergelijkbaar met die voor 2004. Niettemin blijft de sluiting van gebieden ook in 2005 op de Europese agenda staan. De dreiging is dus op termijn niet volledig afgewend. Argumenten vóór hogere quota (bvb. voor soorten die gunstig zijn geëvolueerd) en tégen de toekomstige sluiting van visgebieden, kunnen door samen te werken met de buurlanden (Nederland en Frankrijk) naar verwachting krachtiger worden verwoord ten aanzien van de Europese Commissie (EC) dan wel de Europese Ministerraad. Anderzijds beschikt de Belgische visserij wel over efficiënte vissersvaartuigen en een goede infrastructuur. Het is van belang een efficiënte inzet van vaartuigen te ondersteunen door zowel de opbrengsten- als kostenzijde aan te pakken.

---

* Het betreft hier de totale Belgische vloot, inclusief de vissersvaartuigen die tot de oude buitengaatslijn (Schelde-estuarium) mogen vissen.

† In 1999 kreeg België initieel nog een totaal toegestaan vangstvolume (Total Allowable Catch) van bijna 37.000 ton toegewezen. In 2004 was deze initiële toewijzing ruim 15% lager en het toegestaan vangstvolume gedaald tot onder 31.000 ton. De voorgestelde vangstvolumes voor België voor 2005 zijn ongeveer gelijk aan die van 2004.

Het beleidsperspectief biedt beperkte mogelijkheden om als kleine visserijgemeenschap invloed uit te oefenen op het Europees beleid. Het Belgisch beleid dient er dan ook op gericht te zijn de sector zo rendabel mogelijk te maken binnen het Europees kader. De nieuwe Europese Regionale Adviesraden (RACs) worden wel beschouwd als krachtige adviesinstrumenten en vragen dan ook de volle aandacht en inzet van sector en overheid. Op Belgisch vlak is het belangrijk de krachten te bundelen, en de samenwerking tussen sector en overheid te bestendigen en op punten als vloot- en quotaproblematiek verder te verbeteren. Ook kan een gezamenlijke strategie worden ontwikkeld om een uniforme naleving van de wetgeving tussen de lidstaten te realiseren.

Wat het sociaal perspectief betreft, is er onvoldoende instroom van bemanningsleden en speelt vooral het kwaliteitsbehoud van de opleidingen. Het vernieuwd sociaal statuut van de zeevisser zal een aantal van de problemen (ten aanzien van o.a. vergoedingen bij pensioen en ziekte) helpen oplossen, maar er blijven belangrijke uitdagingen op het vlak van veiligheid en opleiding.

Het ecologisch perspectief wordt beheerst door discussies over o.a. de teruggooi van vis (discards) en het vissen gedurende de paaiperiodes. In het bijzonder kunnen hier alternatieve, innovatieve visserijtechnieken uitkomst bieden. Bij onderzoeken naar een alternatief quota-managementsysteem om een efficiëntere inzet van vaartuigen en vaartdagen mogelijk te maken, zal ook de ecologische impact in rekening moeten worden gebracht.

Het realiseren van een duurzame Belgische visserij vergt derhalve een opbouwende dialoog tussen sector, overheid en wetenschap, en het balanceren van de belangen binnen een beleidskader voor een duurzame Belgische visserij.

Kader voor een duurzame Belgische visserij

Sector en overheid erkennen dezelfde prioriteiten voor het te volgen beleid. De Beleidsnota van Minister-president Letermé onderscheidt een vijftal sleutelementen (Fig. 1). Het betreft hier:

- vloot- en quotabeleid, en organisatie van de afzet;
- betere communicatie en samenwerking tussen visserijsector en wetenschappers;
- intersectoraal, interbestuurlijk en interdepartementaal overleg inzake onderwijs en bemanning;
- onderzoek naar nieuwe visserijmethodes; en
- modernisering van de vloot, uitrusting havens en visverwerkende sector.

De vzw SDVO (Stichting voor Duurzame Visserijontwikkeling) kan en wil een actieve rol vervullen bij de realisatie van deze beleidsdoelstellingen. SDVO heeft als missie om via projecten en belangenbehartiging de Belgische zeevisserijcluster te ondersteunen, en zo mee de voorwaarden te scheppen om een rationele en verantwoorde exploitatie van de visbestanden op een duurzame wijze te waarborgen. Aan de basis van een duurzame

visserijsector ligt een betere communicatie en samenwerking tussen alle betrokken partijen.

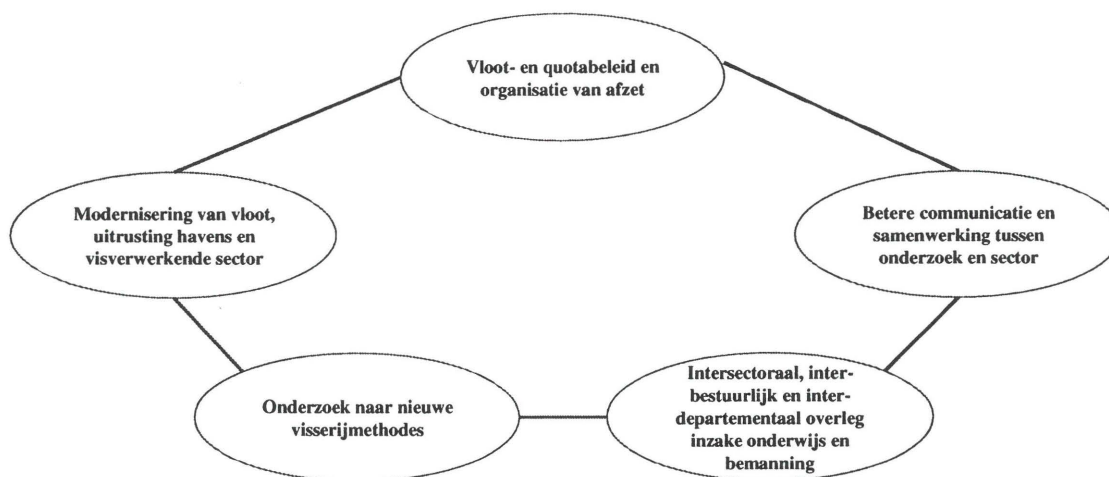

Fig. 1. De sleutelementen voor het zeevisserijbeleid (Bron: Beleidsnota Landbouw)

De rol van SDVO

Binnen het kader van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid en de EC-richtsnoeren[†] voor onderzoek en steunmaatregelen in de visserij- en aquacultuursector, spant SDVO zich in om de Belgische visserijsector duurzaam te ondersteunen. Concreet werkt SDVO langs zes strategische krachtlijnen:

Procesbegeleiding

Door kennisverspreiding en overleg met alle betrokken partijen (sector, overheid en wetenschap), draagt SDVO mee bij tot de creatie van een gezamenlijke visie met betrekking tot duurzame visserij. SDVO heeft het initiatief genomen tot het opstarten van een Core Group Visserij, met daarin een select aantal topvertegenwoordigers van sector, overheid en wetenschap.

Het eerste clusteroverleg van deze Core Group, dat plaatsvond eind oktober 2004, heeft o.a. gezorgd voor een gezamenlijke voorbereiding door sector, overheid en wetenschap ten behoeve van de Europese Visserijraad in december 2004. Op het tweede clusteroverleg medio februari 2005, zijn afspraken gemaakt over de ontwikkeling van een alternatief quotabeheerssysteem om de beschikbare quota efficiënter te benutten. SDVO speelt daarbij een schakelrol, die betere communicatie en samenwerking tussen alle betrokken partijen mogelijk maakt. Een grotere transparantie en discussie op basis van feiten liggen zo ten grondslag aan een snellere en objectievere besluitvorming.

[†] Richtsnoeren voor onderzoek en steunmaatregelen in de visserij- en aquacultuursector (2001/C19/05).

Onderzoek, begeleiding en implementatie

SDVO initieert en financiert projecten (en implementatietrajecten) met het oog op duurzame versterking van de huidige visserijsector. In 2004 is zo een besparing op de kosten voor verzekeringen gerealiseerd door de strategie van gebundeld aankopen, en momenteel worden de mogelijkheden onderzocht om de visserijsector in te dekken tegen hoge brandstofprijzen.

SDVO engageert zich ook om het brandstofverbruik op de lange termijn te verminderen, door middel van onderzoek naar alternatieve visserijtechnieken en onderzoek naar de kosteneffectieve inzet van vaartuigen. Momenteel staan twee projecten op stapel: het rolsloffenproject en het bordenvisserijproject. Zo wordt nagegaan hoe het bevestigen van rollen onder de sloffen van boomkorren enerzijds, en het vissen met planken in plaats van met de boomkor anderzijds, efficiëntere vangst mogelijk maakt.

Beheer van visbestanden en visserij

Gelet op de vele vangstbeperkingen die door Europa worden opgelegd (onder de vorm van quota, beperking van zeedagen, sluiting van gebieden, enz.), hangt de continuïteit van de sector af van de manier waarop met deze beperkingen wordt omgegaan. De sector is vragende partij om hiervoor mee een oplossing uit te werken. De sector meent dat een vernieuwd quotabeheerssysteem moet kunnen worden uitgewerkt dat efficiënter vissen mogelijk maakt, en een antwoord biedt op de druk vanuit Europa ten aanzien van visserij-inspanning. Belangrijk is daarbij dat niet enkel gewerkt wordt aan concretisering van voorstellen, maar dat ook een voldoende breed draagvlak voor implementatie wordt verkregen.

Aquacultuur

Aquacultuur biedt op lange termijn een belangrijke aanvoorzekerheid van vis. SDVO wil de mogelijkheden onderzoeken om aquacultuur onder de vorm van restocking toe te passen in België. Concreet kunnen projecten als schelpdiercultuur bij windmolens worden ondersteund.

Opleiding en voorlichting

Het belang van een duurzame visserij kan moeilijk overschat worden, SDVO wil zich dan ook profileren als koepelorganisatie voor duurzame visserij. Maandelijks worden informatiesessies ingericht rond actuele thema's, zoals het beheersen van afvalstromen, de structuurfondsen (FIOV en FIVA) en de elektronische maaswijdtemeter. De resultaten van onderzoeken en proefprojecten worden naar de sector gecommuniceerd. SDVO vervult bovendien een loketfunctie, die er op gericht is ideeën vanuit de sector te toetsen, te onderzoeken en kracht bij te zetten in de implementatie.

Versterken van het imago van de visserijcluster

SDVO wil de visserij in een beter daglicht plaatsen, om de toekomst van de visserij te kunnen garanderen. Behoud van jonge ondernemers is cruciaal om continuïteit in de visserijsector te verzekeren.

Besluit

Er is een positieve trend van toenadering tussen sector, overheid en wetenschap, die de continuïteit en de leefbaarheid van de Belgische visserij duurzaam kan versterken. De rol van SDVO hierin is niet onbelangrijk, gezien het erkend wordt – niet in het minst door het Kabinet van de Minister-president en de Administratie Land- en Tuinbouw – als objectieve gesprekspartner die de veranderingen kan helpen implementeren. In het licht van de steeds strenger wordende Europese beperkingen, is deze samenwerking van levensbelang voor de sector. De inspanningen van SDVO om de vloot- en quota-problematiek bespreekbaar te maken, zijn succesvol gebleken, en vormen momenteel de basis voor een open discussie en concrete afstemming tussen overheid en sector. Door haar acties draagt SDVO bij tot het vergroten van de transparantie en het realiseren van een snellere en objectievere besluitvorming. Op die manier worden de contouren voor een duurzame ontwikkeling van de Belgische visserijsector vastgelegd en vindt er concrete invulling plaats.